

РЎЗНОМА
1930 ЙИЛ
12 МАЙДАН
ЧИҚА
БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ ИИВ ҲАЙҶАТИ НАШРИ

Қонунчилик ва ҳуқуқ-тартибот учун!

12.1 АПР 1992

JSC

№ 42 (2462)

1992 ЙИЛ 14 АПРЕЛЬ СЕШАНБА

НАРХИ: ОБУНАЧИГА 50 ТИИИН, СОТУВДА 1 СҮМ.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

«Жаҳон миллатлар ҳамжамиятига аъзо бўлганлик муносабати билан амнистия тўғрисида»

Ўзбекистон Республикаси
Миллатлар
Ташкилотига аъзо бўлганлиги,
Европада хавфсизлик ва
ҳамкорликка багишланган
Хельсинки кенгашининг якунловис
ҳужжатларини тасдиқлаганини
ҳамда инсон ҳуқуқларига риоя этиш юза-
сидан халқаро-ҳуқуқий мажбуриятларни ўз зиммасига
олганини муносабати билан
муддатининг ярми қисқартилсин:

3. Биринчи марта ҳукм қилинган қуйидаги шахсларнинг жазони ўташда қолган муддатининг ярми қисқартилсин:

а) оғир бўлмаган жиноятларни қасддан содир қилган балогат ёшига етмаганлар;

б) ўйл ҳаракати хавфсизлиги қондаларини бузганлик учун ҳукм қилинганлар ва жиноят кодекси 208-моддасининг II қисми;

4. Қасддан қилинган жиноятлар учун, шунингдек, оғир бўлмаган жиноятларни қасддан содир қилган балогат ёшига етмаганлар; б) оғир бўлмаган жиноятлар учун З йил муддатгача биринчи марта озодликдан маҳрум этишдан иборат жазодан, шунингдек, озодликдан маҳрум этишдан иборат жазодан озод қилинсан:

а) Улуг Ватан урушининг
цатнашчилари ва уларга
тенглаштирилган шахслар;

б) оғир бўлмаган жиноятлар учун З йил муддатгача биринчи марта озодликдан маҳрум этишдан иборат жазодан озод қилинсан;

в) эҳтиётсизлик оқибатида жиноят содир этган маҳкумлар (жиноят кодекси 208-моддасининг II ва III қисмлари бундан мустасно);

г) меҳнатга мажбурий жалб қилиш билан шартли равишда озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинганлар, шунингдек, шартли равишда озод қилинганлар;

д) биринчи марта оғир бўлмаган жиноятни қасддан содир этган, суд жазони манзилгоҳ-колонияларда ўташни тайинлаган, белгиланган жазо муддатининг камидан ярмини ўтаб бўлган маҳкумлар;

е) эҳтиётсизлиги оқибатида содир этган жиноятлari ва қасддан содир этган оғир бўлмаган жиноятлari учун биринchi марта интизомий батальонга юборишга ҳукм қилинган, белгилanган жазо муддатinинг камida ярminи ўtаб bўlgan maҳkumlar;

ж) балогат ёшига етмагan болalardar эга bўlgan aёllar, (хомиладорлар); 60 ёшдан ошган маҳкуmлар; I va II guruh ногironlari; (ута хавfli давlat жиноятлariни ташкини тақsiz қилинганlар; (рэкт);

2. Оғир бўлмаган жиноятlарni қasдdan сodir etgani учun ҳukm қiliнган, жazо muddatinинг қolgaq қismi olti odayan kamroqni tashkil etadigan shaxslar ozodlikdan maҳrūm etish jaylariдан bўshatilsin.

3. Birinchi marta ҳukm қилинган қuidagdi shaxslarning jazoni ўtaшda қolgan muddatinинг яrmi qisqartirilsin:

a) oғir bўlmagan jinoyatlarni қasddan sodir қilgan balogat ёshiga etmaganlari;

b) ўyl ҳaракati xavfisizligi qondalarini buzganlik uchun ҳukm қiliнганlari va jinoyatlari uchun ҳukm қiliнганlari;

c) қasddan қiliнган jinoyatlar uchun bir necha marsta ozodlikdan maҳrūm etishga ҳukm қiliнганlari, shuningdek, Farmon kuchga kirgunga қadar sodir etilgan jinoyatlar uchun ҳukm қiliнганlari;

d) aвf ёki amnistia tarbiida ilgari jazodan ozod қiliнган va jana қasddan sodir etganlari;

e) ichkiilikbозi, giёxvandlik ёki tanosil kасalliklariidan tўliq davolanganlari;

f) jazone ўtaш vaqtida tarbiibni қasddan buzuvchilar;

g) jazone ўtaш vaqtida tarbiibni қasddan buzuvchilar;

h) mazkur Farmon eъlon қiliнган kundan boшlab kuchga kirodi, Ӯзбекистон Respublikasining судлari va uning xududuida joylashgan ҳarbiy tribunallar ҳukm қilgan, shuningdek, respublikaning tergov organlari jinojoi javobgarlikka tortgtan shaxslarlagi na jorij қiliнadi va olti oй davomida ijro etiliши lozim;

i) jazone ўtaш vaqtida tarbiibni қasddan buzuvchilar;

j) mazkur Farmon eъlon қiliнган kundan boшlab kuchga kirodi, Ӯзбекистон Respublikasining saqlash vazirligiga va Soqliqni saqlash vazirligiga boшqa manfaatdor idoralar bilan birgalikda jazodan ozod қiliнган ҳamda dispanser rўyhatidagi 1 va 2-guruh сил kасaliga chalininganlari belgilangan tarbiiba ҳisobga olishini va maxsus davolash muassasaliga yoboriшni tashkil etsinlar.

k) қasddan odam ўldirganlik;

l) қasddan oғir tan jaroxati etkazagzanilik;

m) militsiya hodimi ёki halq dushmanasining ҳaётiga taжovuz қilganlik;

n) nomusga tekkanlik;

o) tovlamachilik қilganlik (reket);

p) firiqbarlik;

q) aloҳida kattha miqdordagi davlat ёki жamoat mulkinin talon-toroj қilganlik;

r) aloҳida belgilari bўlgan xolatda davlat, жamoat ёki

Ўзбекистон Respublikasi
Президенти
И. КАРИМОВ.
Toшкент шаҳри,
1992 йил, 6 апрель.

РЕСПУБЛИКА «ҚЎРИҚЛАШ» БИРЛАШМАСИДА

Салор ќурғонида яшовчи Олимжон Б. эндигина йигирма тўрт баҳорни қаршилаган бўлсада, асаби бироз бузилган. Врачларга борай деса, аччиқ дори ичиришади, укол ҳам қилишлари мумкин. Кунларнинг бирида қаердадир у шундай сатрларни ўқиб қолди: «Шакарнинг хосияти катта. Унинг ҳаммаси сахарозадан иборат қимматли озиқ-овқат маҳсулоти. Одам бир кунда 100 грамм қанд истемол қилиши керак. У организмда осон ўзлаштирилади, одамнинг ишчалигини оширади, чарчоқни йўқотади, асабни мустаҳкамлайди...»

Оқибатини ўйладими ёки йўқ, у бира-тўла анча миқдорда организмга керакли маҳсулот эгаси бўлгиси келди. Якшанба куни Олимжон Қибрайдаги яхна ичимликлар ишлаб чиқариш корхонасига қарашли 4-омборхонадан 17 ўон шакар ўғрилади. Аммо Қиброй тумани ИИБ қошидаги қўриқлаш бўлими қоровуллари К. Мусаев, Р. Мусаев, А. Цимбал ва Ч. Умашевлар «бемор»ни ушлаб олдилар. Давлатга 5 минг 719 сўмлик қимматли маҳсулот қайтарилди.

Аввал судланган, йигирма беш ёшли Ж. О. Фаргона шаҳридаги «Автодормехбаза» деган ташкилотда фаррош бўлиб ишларди. Ҳамшаҳарларни музқаймоқ билан хурсанд қилимоқчи бўлдими, «Прогресс» кичик корхонасидан 24 минг сўмлик музқаймоқ тайёрлайдиган иккича аппаратни кечаси ўмарди. Бироқ узоқда олиб кета олади, Фаргона шаҳар ИИБ қошидаги қўриқлаш бўлими ходимлари милиция сержант А. Ашуроев, милиция кичик сержантлари Б. Тошиболтаев ва И. Ҳўжамқуловларга дуч келди.

Ўғирланмаган ўзи шу музқаймоқ аппарати қолувди...

Яна шакар ҳақида гапириши мизга тўри келади. Юқоридаги воқеада шакар одамнинг ишчалитини оширади ва чарчогини йўқотади, дедик. Андижон консервга ишлаб чиқариш заводи технологи Н. Х., автокараби Р. С. ва ишчи А. Н. кейинги пайтларда бошқалардан кўп меҳнат қилишгандай сезишиб ўзларини. Ҳаммадан кўп тер тўйкандан кейин, ҳаммадан кўп чарчоқни йўқотишга муҳтоҷ бўлади одам. Шунинг учун улар кечаси соат бирларда жонажон корхоналарининг шакарини ўмарни «операция»сини бошлаб юбордилар. Аввал «иш» майдай кетди — 150 килограмм шакарни «Москвич-412» автомашинасига юкладилар. Аста моторни юргизиб, йўлга отландилар. Кутимагандаги Андижон шаҳар ИИБ қошидаги қўриқлаш бўлимининг ходимлари лейтенант М. Маликов, милиция старшиналари М. Содиков ва М. Жўраев ҳамда милиция катта сержант А. Ҳусановлар ушбу «операция»ни барбод этдилар.

Агарда сиз сотиб олган завод маҳсулоти ширин чиқса, айтиб ўтилган милиция ходимларига раҳмат, дейиш эсингиздан чиқмасин.

«— Болаларим табакани жуда яхши қўришади. Ошхонадан сотиб олай десам, қиммат. Шунинг учун уйда бир-иккита жўжа ўстирадиган бўлдим. Бечораларга фақат сув ва дон берибман, омухта ем қидиришга эриниб. Хуллас, жўжалардан зедалик: болаларимнинг кўё ёши-ю, очликдан ўлиб кетган жониворларнинг сувдони қолди...»

Қарангти, дунёда эринмаган одамлар ҳам бор экан. Улардан бирига яхнида Косон тумани ИИБ қошидаги қўриқлаш бўлими бошлиги милиция капитани М. Шералиев ҳаммасблари билан биргаликда дуч келишиди.

Воқеа бундай бўлган. Ульянов туманида жойлашган 15-давлат ҳўжалигининг паррандачилик фабрикаси экспедитор-ҳайдовчиси Т. Р.линг кўзига товуз ва хўрзлар жуда семирин кетган қўришган. Шунинг утун у ўз бўшарувидаги бўлган юк машинасига фабриканинг 4, 8 тонна паррандалар омухта еми билан тўлдириб, Косонга — уйига равона бўлган. Аммо эринмаган экспедиторнинг омади келмади, ўғришган емин давлатта қайтаришга мажбур бўлди.

Дейлик, уйингизда пичоқ йўқолиб қолди. Гап унинг сопи олтиндан бўлишида эмас. Сабзи, пиёз ва картошкани нимада арчибисиз? Гўштни нимада қирқасиз? Бунада димламадан қуруқ қолиш мумкин. Уйда жуда бўлмаса, бир комплект пичоқ ушласангиз, оч қолмайсиз.

Янгиерлик Сарвар Ж. 12-болалар бочасига ўғрилини тушди. Йўқ, у ўйинчоқларни олмади. 19 ёшли йигитлар ўйингиз ўйнашмайди. Уят бўлади. Уйда ҳамма пичоқлар йўқолганми ё... ким билади дейсиз, бизнинг қаҳрамон бир комплект пичоқ ва ҳар эҳтимолга қарши «Севан» қўл соатини қўйнига яшириб, уйига отланди. Аммо Янгиер шаҳар ИИБ қошидаги қўриқлаш бўлими милиционери милиция кичик сержант М. Худойназаров қўлига тушди.

Э. РАҲМАТОВ,
милиция майори.

КҮЧМА ТАҲРИРӢЯТ ОЛМАЛИҚДА

КЕНГАШЛИ ТҮЙ ТАРҖАМАС

Олмалиқ шаҳар ижроия қўмитасида ҳуқуқ-тартибот идоралари — суд, прокуратура, миллий хавфсизлик хизмати ва милиция вакиллари иштирокида маслаҳат кенгашга бўлиб ўтди. Бу тадбирда шаҳар Кенгашининг раиси Ю. Беланов, вилоят прокурори А. Маннонов, халқ суди раиси Я. Ҳайдаров, миллий хавфсизлик хизмати бошлиги Р. Абдуллаев, шаҳар прокурори М. Симонянц, ИИБ бошлиги М. Мирзабеклар ҳозир бўлдилар.

— Агар ўтган йилги эришган ютуқларимизни сарҳисоб қиласдан бўлсақ, киши дили бирмунча равшан тортади, — деди шаҳар ИИБ бошлиги, милиция майори Миръазам Мирзаев биз билан суҳбатда.

— Шахсий таркибимизга ушуган ходимларимиз сони миқдорий жиҳатдан ўзгармаган бўлсада, кўрсаткичларимиз қувонарли бўлди. Аввалин йил билан таққослаганда, умумий жиноятлар ўтган йили 155 тага камайиб кетди. Уларнинг фош этилиши эса 5,6 фоизга кўпайди.

Давлат мулкини ўмарини 60 та, безорликни 45 та, жамоат ёйларида содир этилаётган қонунбузарликлар сони 18 тага озайиб кетди.

Тўғри, ютуқлар бор, аммо уларнинг соясида қолиб кетаётган камчилик ва нуқсонлардан ҳам кўз юмиб бўлмайди. Тарбияга салбий таъсир кўрсатаётган шахслар — фоҳишалар, қиморбозлар, гиёҳвандлар ва қўшмачиларга қарши курашда амалий чоралар қўлланимаяти. Тўғрисини айтганда, уларнинг мушуги пишт, дейилмаяти. Сабаби нимада?

Ўтган 1991 йил ярмига якун ясалган пайтда ҳам ҳуқуқ-тартибот ҳимоячилари вакиллари шу ерда тўпланишган, ютуқларни ва камчиларни сарҳисоб қилишганди. Ўшанда суд, прокуратура ва милиция ходимлари ўртасида қандайдир келишмочиликлар борлиги, бу эса умумий мақсаднинг амалга ошишида, барча куч ва имкониятни қонунбузарликларнинг ҳар қандай қўринишни жиловлашга йўналтиришга тўсиқ бўлаётгандиги қаттиқ қораланганди. Жумладан, суд

вакиллари конвой милиционерлар айби билан суд жараёнлари ўз вақтида ўтказилмаётгандигидан, судга оширилаетган материаллар саводсизларча тайёрланганлиги туфайли чўзилиб кетаётгандигидан нолисалар, прокуратура ходимларининг фуқаролар арзнома ва шикоятларига тўраларча муносабатда бўлишлари, жиноят содир бўлган жойда эксперт-криминалист фақат суратга тушириш билан шугулланиши танқид қилинганди. Милиция ходимлари ҳам маъмурӣ ишларни ҳал қилиш учун судда ишловчилар ортидан иккичунлаб югуриб юришларидан, судмадэксперт хулосанни ўз вақтида бермаслиги туфайли ариза ва шикоятларни кўриб чиқиши муддати узайиб кетишидан нолишиди.

Биргина милиция фаолиятининг ўзида ҳам ишга солинмаган резервлар кўп. Мисол учун ИИБ қошидаги қўриқлаш бўлимида хизмат унчалик қониқарли эмас. Бу бўлимида қанча кўп одам ишласа ҳам, беш марта ўғирлика йўл қўйишган. ДАНБ фаолиятини ҳам зўр, деб бўлмайди. Автофалокат туфайли А. Медведев, А. Савельева, К. Малинин, А. Жукова исмли ҳамшаҳарларимиз ҳаётдан бевақт кўз юмиши, аммо бу ҳалокат тафсилотлари батамом ўрганилган эмас.

— Бугунги кунда содир этилган бирор жиноят очилмай қолдими, бу катта йўқотиш деб билаверинг, — деди ИИБ бошлиги сўзини давом эттириб. — Йўқотиш бўлганда ҳам, халқ ишончини, ҳурматини йўқотиши, зарарини тасаввур этиб ҳам бўлмайди. Ана шу камчиларни бартараф этиши учун шаҳарни олти зонага бўлмоқчимиз. Ҳар бир зонада участка вакилларидан ташқари ЖК, БЕИН, ИЖК, ДАНБ ва ППХ ходимлари бўлишади. Бу зоналарда хизматни ташкил этиши менга ва ўринbosарларига юқланади. Иш якунлари ҳар ойда бир марта оператив кенгашда кўриб чиқилади ва холис баҳо берилади.

Ю. МАЛИКОВ.

Бемаҳалда юрганинг хосияти йўқ, дейишади. Шу боисданми, деярли ҳаммамиз ҳам ҳар қандай юмушни кундузи бажаришга, қош қорайгач эса, оила аъзоларимиз даврасида яйраб ўтиришга одатланганимиз. Бизнинг ана шу одатимиз қаллобикини касб қилил олган, биронинг азобланишидан ҳузур-ҳаловат оладиган шахсларга ғоят қўл келади. Бемалол ўғрилик қилишлари ёки бъязан учраб қоладиган фуқароларни калтаклаб бўлсада, борини шилиб олишлари мумкин. Ҳеч ким унда қимма, демайди. Кундуз куни биронинг ёнини олишга ёки милицияда гувоҳлик беришга ботинмаган одамлар кечаси аралашармиди бунақа ишларга.

— Кейинги пайтларда машина ўғрилари ёки фуқароларга қароқчиларча ҳужум қилиш ҳоллари кучайиб кетди, — деди Олмалиқ шаҳар ишчи ишлар бўлими бошлиги милиция майори Миръазам Мирзаев маслаҳат кенгашида. — Бундай қондабузарликлар асосан тун палласида амалга оширилгани. Ҳуш, нима қиммиз, кимда қандай таклифлар бор?

Таклифлар кўп бўлди: бирор гаражлар бицинига пистирма қўйиш керак деса, бошқаси автотранспорт ҳайдовчиларидан қоровуллик ташкил этиши лозим деди. Яна кимдир гаражларни қўриқлаш бўлимига топшириш мумкинлиги ҳаҷада фикр билдири. Бу таклифларда ҳам жон бор, қисла бўлади, аммо барibir нишадир этишмаётгандек тую-

чи нима учундир ўта бежо эди. Қўзлари олазарак эди.

— Юхонани очинг! — денишиди гуруҳ аъзолари.

— Марҳамат, — деди В. Ильичев ва талабни адо этиди.

— Энди салонни кўздан кечирашим!

Бу гапни эшитгач, ҳайдовчининг ҳадискираши янада кучайди. Бошиларга сездирмай бардачокка ўз-

тиним билмадилар. «Москвич-412» белгили Г 8937 ТШ рақами машина ҳайдовчини А. Зайцев пиёда ўйловчини уриб юборди ва тиббий ёрдам кўрсатиш ўрнига қочишини афзал билди. У қочиб бораётб, милиция ходимлари талабларига ҳам бўйсунмади. Изюварлар қонунга асосан кайфи тароқ ҳайдовчини тўхтатишга мажбур бўлдилар. Ҳозир бу иш

корликда яна шубҳали шахслар билан сұхбатлашилди ва 15 банка кўк ранги бўёқ ҳамда В. Адаменко деганидан қўшогиз қирма мильтик тортиб олинди.

27 январга ўтар кечаси ҳам осоишталик бўлмади, ҳисоб. Энгельс кўчасида қоп орқалаган иккичишириб қўришга тўғри келди. Аммо тунги ўйловчилар: «Тўхтани» — деган буйруғини эшитишлари билан қопни ташлаб қочишига тутиндилар. Аммо бузоқнинг югургани сомонхонагача, дейдилар. Йигитларимиз бир зумда этиб олишди. Буни қарангки, улар ташлаб қочмоқчи бўлган қопларда 40 килограмм сариёв ва 33 банка мол гўшти бор экан.

Умуман айтганда, тунги гуруҳнинг вақти бекор ўтмаяти. Энг муҳими шаҳарда милиция борлигини, у жиноятчиликнинг ҳар қандай қўринишинга қарши муросасизлик билан курашатганини халиқ ҳис қиляпти.

М. ЮНОСОВ,
Олмалиқ шаҳар ИИБ
бошлиги ўринbosар милиция подполковниги.

ОЗ ФУРСАТ ИЧИДА

26 февраль куни кечга яқин 25-30 ёшлар чамасидаги эркак кишининг жасади топилди. Шаҳар ИИБ бошлиги раҳбарлигидаги оператив гуруҳ воқеа жойига этиб келиб, жасадни кўздан кечира бошлади. У эски кўл ўтида ётар, оёқлари сим билан боғланган, танасида ўтирилган жароҳат излари бор эди. Мурдан кўздан кечириб чиқсан суд-тиббёт кўргиги ходимлари уни бундан 30 кунлар бурун ўтирилганини аниқлашибди.

Жасаднинг шахсини аниқлаш энг асосий вазифалиги сабабли ҳам расми кўпайтирилиб, барча милиционерларга тарқатилди. ИИБларга хабарномалар жўнатилди. Кўрилган тадбирлар натижасида фуқаролар ёрдами билан мурданинг шахси аниқланди. Бу ёти энди унча оғир эмасди. Тез кунда жиноятчилар топилиб, кирдикорлари фош этилади.

А. ҲАМИДОВ,
Олмалиқ шаҳар ИИБ ЖКБ
бошлиги милиция майори.

ҲИБСГА ОЛИНДИ

Ўтган йил 14 декабрь куни соат учда Олмалиқсай кўчасида турган П 88-56 ТШ рақами «Москвич» машинасининг орқа ўринидаги мурда ётганилиги аниқланди. У шу машина ҳайдовчиси, 1934 йилда түғилган олмалиқлик Жўракул Аликулов экан.

Шу йил 11 январь куни яна бир ноҳуш воқеа содир этилди. Карл Маркс кўчасида жойлашган «Весна» ресторанида 1950 йилда түғилган Тўхтабой Ҳайдаров пичоқлаб кўйилди. Жабрланувчи шошилинг рашида шифохонага олиб келинди, аммо кеч бўлган экан.

Олмалиқ шаҳар прокуратураси ҳар иккичишига бўйича жиноятни иш қўзғади. Ички ишлар бўлими ходимлари билан ҳамкорликда оперативтергов гуруҳга тузилди. Ана шу гуруҳга ушуган ходимлари тақрибаси ва маҳорати туфайли ҳар иккичишиликни содир этишда гумонланган тўрт нафар шахс ҳисбга олинди. Дастлабки суринтирув жараёндаёт үлар айбларига икор бўлишиди.

Ш. ЮСУПОВ.

Тунги гуруҳ ҳаракатда

лаверади кишига. Шу жиҳатдан олиб қараганда, бошлиқнинг оператив ишлар бўйича ўринbosар милиция подполковниги Эргаш Мингбоевнинг мулоҳазаси ҳаммага ёки тушди. Тунги оператив-тергов гуруҳи ташкил этиши керак. Бу гуруҳга барча хизмат вакиллари жалб этилди ва раҳбарлик қилиш милиция лейтенантини Воҳид Абдураҳмоновга ўқлатилди.

Шу йил 19 январга ўтар кечаси соат миллари 00.35-ни кўрсатаётганди, К 20-78 ТШ рақами энгил автомашинани тўхтатдик. Ҳайдов-

чи нима учундир ўта бежо эди. Қўзлари олазарак эди.

— Юхонани очинг! — денишиди гуруҳ аъзолари.

— Марҳамат, — деди В. Ильичев ва талабни адо этиди.

— Энди салонни кўздан кечирашим!

Бу гапни эшитгач, ҳайдовчининг ҳадискираши янада кучайди. Бошиларга сездирмай бардачокка ўз-

ВОКЕА

Шокир Сүфицишлөңдө 1969 йилда туғылған. Хизматни тамомлаб келгач, Ургут шаҳридаги «Қурувчи» ширкатыда ишлаб юрганды. Раҳима (исмлар ұзағтарылған) еса 1980 йилда туғылған, шу қишилөндө мактаблардан бирінде 3-сinfда үкіёттанды. Бу иккаласининг, бир қараңда, бир-бірінде алоқадорлық жойы, уларни бир-бірінде бөліләр турған нараса йүйдек. Аслида ҳам шундай, ғақат таниш бұлишган, холос. Йигит шум бир иняттың қынгылғын түгіб, Раҳиманнан «Сени Тошкенттегі олиб бориб, опантчи құрсатып келаман», — деб авради. 7 қараштарынан күні әрталаб шаҳарда яшовчи опасиникінде келиб, ундан үзи йигиб, тоғызриб құйған пуларын олиб, колхоз бозоры томонға жүнди. Бунгача у қызча билан бозор дарвозасы олдида учрашишында келишиб қўйған еди.

Ишлар бир текис, силиқ кетаверди. Раҳиманнан олиб, такси кира қилиб «Самарқанд» бекатында келди. У ердан автобусга миниб, Тошкент шаҳрига жұнашды. Пойтахта келгач, қызын тергов да-вомыда аниқланмаган шахснинг үйгана қўйиб, үзи Ургутта қайды. Бу ердан кийим-кечаклар, у-бу зарур нарасаларни олиб, бир йўла вазиятни ҳам билиб (ҳозирча тинчлик еди), орқасига қайды.

— Опанг бу ердан кетиб қолған экан, орқасидан борамиз, — деди қызга.

Улар поездга ўтириб Москвага, у өрден эса Пензага жұнашды. Шокир олдин хизмат килиб кетген заводда келишди. Йигит бу ердагиларнинг ҳам боплаб «қулогига төпди»:

— Ота-онам вафот қилибдишар, ёлиз синглим қолған экан, олиб келдим. Үнга лаққа ишониши. Ишонмай ҳам бұларканми, давангирдек йигит қали З-сinfda үкіёттеган 10 ёшли қызыннан етаклаб келиб, «синглим» деб түргач.. Бу ерда ҳар қандай шубҳа асоссиз-да, ҳолис инялти одам учун. Кейинчалик терговчи бориб сурштирув ишларни бояшлаб юрганды, уларнинг әсқонасы чиқиб кетаёдди. Бу кейинчалик юз берди, ҳозирчалик эса уларға темир-бетон заводига қараңши вагончадан жой бериши. Үша оқшом.. қызынан фақыр-фаросати бу нарасаларға етмасди, ожиз еди у, бунинг устига ухлаб өтари, ширингина бўлиб.. Үшандан кейин бу шу үнг келганд жойда мунтазам тақрорланиб келди.

Иккаласи бир муддат шаҳардаги «Сура» меҳмонхонасида ётиб юришди, йигит шу излаёттеган еди. Аксига олиб бу ердан тополмади. Кейин шу вилояттеги Башмакова туманинда бориб, нон комбинатига жойлашды. Шу ердаги ишчиларнинг қўмаки билан бир уй топиб яшай бояшлады. Шокир бу ердагиларға ҳам қызынан «синглим» деб таништирганды.

Олдинига ҳеч ким ҳеч нарса сезмай, булар жинсий ҳаёт билан яшайверди, кейинчалик ишчилар қараңсақи, ҳаммомга иккаласи бирга кириб кетишар экан ҳар доим. Қизчани авраб сүраб қўришди, ҳеч нарса аниқлашылмагач, пойлоқчилик қила бошлашы (айточлик ҳамма ерда бор). Қараңса ахвол бошқача, дархол милицияга хабар берилди.

Маҳаллий милиция вакыллари эса жиной иш қўзгари ўрнига, зудлик билан вилоятдан чиқиб кетиш талабини қўйиши. Ноилож қолган Шокир 11 декабрь куни ишдан бўшаб, Сүфицишлөңдө қайтиб келди. Қизча ҳам у билан бирга эди.

Бу ерда ҳам улар 20 кунча намаси бирга яшашы. Ота қараңсақи, ахвол чатоқ. Нимадир қилинмаса, бу оғиди яхшиликка олиб келмайдиган иш. Үйлай-үйлай ниҳоят қишил Қенгашига мурожаат қилди. У ердагилар эса ўз навбатида милицияга хабар беришида ва шу билан ҳаммаси якун топди. Милиция Раҳимани қарийб тұрт ойдан бүён қидирайтеган еди.

Шокир Ўзбекистон Республикаси ЖМ 94-модда 4-қисми ва Россия ЖМнинг 117-модда 4-қисми билан айбланиб, вилюят суди томонидан 12 йилга озодлайдын маҳрум қилинди.

СУХБАТ

Актахон ЖАМОЛОВ,
Ургут туманилараро прокуратураси
терговчеси, 1-тоифадаги ҳуқуқшунос.

— Куч ишлатып фуқаронинг шахсига, ҳаёттеги, соглитаға путур етказашын номусга тегиш ҳисобланиб, бу ҳол туманинде ҳам йилда бир-иши бўлиб турди. Умуман бу нараса аңтагина қадимий, йўқолиб кетиши ҳам даргумон бўлса керак, деб үйлайман.

— Мана, юқорида келтириб ўтилган воқеадаги йигит 12 йилга қамалиб ке-

тиби, шу адолат чегарасидами?

— Биласиз, ҳамманинг ўз нұқтанизары бўлиб, у бошқаларникига мос келиши, аксарият ҳолларда, кўп қийин. Юқоридаги воқеага баҳо беришда ҳам ҳамма ҳар хил ёндашиши мумкин. Бунда унга қимнинг кўзи, нұқтанизары билан қараңша боғлиқ кўп нараса. Хусусан, қызынан ота-онасими ахволини тасаввур қила олиб, воқеага улар қараңшлари билан баҳо бериладиган бўлса, 12 йил жуда кам муддат. Лекин иккича томон ҳам борки, буни жуда одий нараса деб, 12 йилни жуда узон муддат деб қабул қилиши мумкин. Биз эса воқеага, у ёки бу томоннинг кўзи билан эмас, қонун нұқтанизары билан қарашимиз даркор. Ва шу жиҳатдан йигиттеган 12 йил муддатга қамалиши адолатсизлик эмас.

— Мени содир этилган жиноят эмас, унинг мохияти қизиқтираёттан эди. Агар воқеанинг тўғри тушунаёттан, тўғри тасаввур қилаёттан бўлсан, Раҳиманнинг ўзи ҳеч қачон Шокирнинг устидан шикоят қилиб келмаган бўлар эди, меним-ча...

— Гапингизда жон бор... олдинига жуда қаттиқ даъво қилаёттан эди, кейин йигитни кўргач, юмшади-қолди. Лекин уни ақл, билим ва савииси ҳали у

— Ҳазо ҷораларига муносабатнингиз қандай?

— Яқинда «Ислом нури» газетидаги ўқиб қолдим. Қадимда шариат бўйича турмушсиз аёл зини билан шуғулланса 100 дарра урилар, эрли аёл шу ишини қылса тошбўрон қилинап экан. Эрракларга ҳам ҳудди шу жазолар қўлланилган. Буни ўзимизнинг қонунлар билан солиштирадиган бўлсан, ер билан осмонча фарқ бор. Бизнинг қонунларни реал воқеликни тўлиқ қамраб ололмайди, бошқа нарасага ихтисослашган. Шариат қонунларининг адолатлилигини шарҳлаб ўтирасам ҳам бўлар, чуқурроқ мулоҳаза юритган ҳар қандай киши ўзи англаб олаверади буни.

ФИКР

Бугунги, одамлар елкасида улкандан улкан иқтисадий, сиёсий муаммоларни кўтариб, ҳатта уйда — хотин, болача қаннинг олдида ҳам қовоғидан қор ёриб, дунё миқсидаги гапларни қилиб ўтирган пайтда, бунақа майда-чўйда билан шуғулланиб юриш ўнгайсизроқ туюляяпти мен учун. Бир қараңша ҳақиқатданда майда-чўйда нарасалар... майли

бўлади. Үйлашадики, бизда йигитлар уйлашишадио... қизлар турмушга чиқадио... Унгача бўшилиқ. Аслида эса унчалик ҳам сокинлик эмас экан унгача. Яна ўша рақамларга зътиборни қаратадиган бўлсан, бўз болаларнинг 90 дан ортиқрорги ононим билан, қизларнинг 50 фоизга яхни мастурбация билан шуғулланар экан. Булар шунчаки йўл-йўлакай айтиладиган, қонунга алоқаси йўқ гаплардай туюлини мумкин. Аслида эса... бунақа нарасаларнинг матълумотлари йигилмайди, лекин ишончим комилки, майдай ўғрилик, талончилик, номусга тегиш каби жиноятларнинг аксариятни ҳали уйланмаган йигитлар содир этишади. Бунинг тиббий томонини табиблар, руҳий томонини руҳносалар шарҳлашар, ўрганишар, лекин ҳақиқатдан кўз юмаслик керак.

Табиий эҳтиёжни ҳеч қанақа қонун билан чеклаб бўлмайди. Айни чоғда бизда 16 ёшга тўлмаганлар билан жинсий алоқада бўлиш таъқиғланган. Ниҳоқ ёшига етмаганларни турмушга узатиш ҳам жиноят ҳисобланади. Бундай олиб қаранди, фиж-ғиж мантиқдангина иборат бу нарасалар. Чуқурроқ мулоҳаза қилиб қўрилса-чи? Ҳўш, бу икки ҳолатнинг ўртасидаги бир йил нима учун берилади? Тўғри, ҳозирги қонқонимизга сингиб кетган дунё қарашимиз, тафаккуримиз бўйича, саволнинг бундай қўйилиши, ҳатто аҳмоқона туюлиши ҳам мумкин. Биз эса бунга боборларнинг кўзи билан қараб кўрайлик. Ўртадаги муддатда хоҳлаганингни қилиб юравер, қонуннинг сен билан иши йўқ демоқчими? Балки мен нотўғри тушунаётгандирман?.. Бундан чиқарила-диган хулоса шуки, 16 ёшдан сўнг жинсий ҳаёт билан яшайвериши мумкин қизларимиз. Буларга бирорнинг «ғиқ» дейишга ҳаққи йўқ, лекин 17 ёшгача турмушга чиқмайди. Чиққудек бўлса, ота-онаси қамалади.

Ҳеч қачон бизда турмуш қуришининг чекланган ёци бўлганини эшитмаганман. Билганин шуки, қизларга 9, ўғил болаларга 11 ёшдан сўнг бошқача тарбия бера бошлашган. Бундан ташқари ўғил болани уйлантириш вақти келганини бир қанча тиббий ва бир қараңша одийгина бўлган белгилардан бўлишганки, ҳозир улар ҳақида ёзиб ўтиришнинг мавриди эмас. Фақат ўшагина қараб белгилаш эса жуда номақбул услуб бўлиб, тиббий жараёнлар ҳаммада ҳам бир ҳил кечавермаслиги барчага аён.

Кўп нарасаларнинг илдизини мана шу турмуш қуришдаги ёшнинг чекланышларидан қидиришга тўғри келади.

Хусусан фоҳишабозликнинг томирни ҳам шунга бориб тақалади. Юқорида таъқидлаб ўтилди, эҳтиёжни таъқиқлаб бўлмайди. Ҳайси йўл билан бўлса ҳам. Қўнгилда бўлмаса ҳеч қаерга бормайди, деган зътиrozнинг туғилиши табиий. Жавоб шуки, қўнгил ҳам табиий сўровдан кейин ўйгона боради. Ва эҳтиёжни қондириш деганда ҳозир тушунаётганинг маддийликни на назарда тутилаётгани йўқ, балки маънавий томон ҳам айтимдоқда. Фоҳишаларнинг таржима ҳоли билан танишадиган бўлсангиз, аксарияти ўз «фаолиятини» 14-15 ёшдан бошлаб юрганинг таъқидигина бир қонуни бор: сабаб тушунилиб етилмас экан, оқибат билан курашиш бехуда. Ҳудди шу нарсани қанчалик тез англасак, шунчалик яхши.

Ҳар қандай истилочи ҳалқ мустамлака ҳудудга аввалимбор ўзининг тартиб ва қонун-қондайларини олиб келади. Ва бу олиб келган нарасаларини ягона мутлақ маданият, ривожланиш деб қарайди. Мустамлакачилар бизга ўзларни «маданият» деб олиб келгани нима еди? У бизга қандай таъсир қилди?

Инқилобдан кейинги йилларда ҳалқни колхозлаштиришга ва айни пайтда большевикларга қарши кўтарган асосий нарса хотинларнинг ўртада-ю, кўрпанинг умумий бўлиши ҳақиқидаги асоссиз маддий-мислилар эди. Бу ҳалқ шундай но-муслики, уни тепиб ўтсанг, сўқиб ўтсанг индамаслиги мумкин, лекин гапномусга бориб тақалар экан, ҳеч қачон чида туролмаган. Ҳудди шундай насл масаласида жуда қаттиқ турған бу ҳалқ. Аммо боя таъқидлаб ўтилганда, амал-парастлар ҳам анча-мунча эди. Бирини шахснинг тақаларга сотилди, бошқаси яна биттасига қарши чиқди ва бу кураш барбод бўлди. Буғунга келиб эса қалбларнинг туб-тубидагина қолди номус деган туй. Чунки буғун уни ошкор қилиб яшаб бўлмайди, буғун унинг амри билан бир қадам қўйсанг жиноятчида айланасан, қоласан.

Яширин сўровларга қаранди, Санкт-Петербург шаҳрида 70 фоиз ўқувчилар жинсий ҳаёт билан яшашар экан. Бизда эса бунақа нарасалар билан қианацадиган бирор бир ташкилот йўқ. Бу ҳақда лом-мим деб оғиз очилмайди. Уят

оналарнинг бузилиб кетишини ҳам бир учи шунга бориб тақалади. Ўз вақтида турмуш қурмай кўпни кўриб ўтишади. Ўзни тегизларни чекланышини олиб ташлаш керак. Кўпчиликка эриш туюлиши мумкин бу дастлаб, лекин озроқ вақт ўтмай, ҳеч қандай гайритабиилик қолмайди.

Кишлоқларга боринг, ҳассаларини дўқиллатиб юрган момолардан сўраб кўринччи, неча ёшида турмуш қуришган экан?

Улар 16 дан юқорини айтишмайди.

Еши оила қуриш бозиши мумкин бу дастлаб, лекин озроқ вақт ўтмай, ҳеч қандай Фирдаман.

Исмоил ШОМУРОДОВ,
(Давоми бор).

ҚЎЛИНГДАН КЕЛСА...

ЭРКАК ВА АЕЛ МУНОСАБАТЛАРИ...

Агар тўғри тушунган бўлсан, Одам Ато ҳам жаннатдан мана шу муносабат орқасидан қувилган. Ундан кейин биродаркушлининг бошланишми! У ҳам шу түфайлидир. Агар тузукроқ разм соладиган бўлсан, аксарият машмаша ва муаммоларнинг замирда мана шу нарса ётган бўлди. Чунки бу айримлар ўйлаганичалик олиб гаплару, севги-муҳаббатдангина иборат эмас. Бу муносабатлар авлодин, наслни, келажакин белгилайди. Уларнинг қандай, қанақа бўлиши айнан бугунги ёл ва эрекатида муносабатининг ахволига боғлиқдир.

Бу хусусда қонунларимиз нима дейди!

ТАНТАНАЛАР ДАВОМ ЭТАДИ

Х. ШОДИЕВ ва С. БОВОЕВ олган суратлар.

СУЗ КЕТИДАН СУЗ ҖЕЛУР

«МИЛИЦИОНЕР ҲАМ ОДАМ»

Наҳотки, биз аёлларни ҳам дардини тушишадиган, юрагига кулоқ тутадиган Халоскор бор бўлса? Менинг ҳам турмуш ўртгим Олтиносой тумани ИИБда хизмат қилади. Саккиз йил бўлди. Ешлари 31 да. Шу ишга азбаройи ихлоси зўрлигидан 6 йил вилоят марказига қатнаб ишлади, орадаги масофа «бор-йўғи» 200 километр. Ишини туманга ўтказгандарига ҳам икки йилдан ошди, лекин бизнинг турмуш шароитимиз ёмонлашса-ёмонлашди, яхшиланганийдик. Олган маошларини унисидан-бунисигача зўрга эплаймиз. Оли нафар фарзандимиз бор. Шулардан тўрт нафари ўғил. Эл олдига дастурхон ёзиб тўй қўлгимиз келади. Қаёқда дейсиз? Яхшилаб милиционерларнинг аёлларида суриштирилса, эрлари билан бирор марта тўйга боролганлигини айта олмайди. Кино-театрларгаку йўл бўлсин. Бу уларнинг иш вақтини тайинли эмаслигидан. Хўжайнининг жонини жабборга бериб ишлаб ортиргани: «Милиция альчоси» деган нишони. Термизга қатнаб ишланганда, соглигини тамом йўқотиб бўлган экан. Шунча жойга бориб ишлаш ҳар қандай кишининг қўлидан келавермаса керак. Ҳозир ҳам ўзимизнинг машинамиз бўлмагани учун кечалари 10-15 километр масофани пиёда босиб, бемахалда уйга кириб келади. Яна эрталаб ишга бориши керак.

Кани энди мустақил жумҳуриятимиз раҳбарлари тинчлигимиз посбонларидан ўз ҳимматларини дариг тутмасалар. Милиционерлар шундай техника асирида ҳеч қурса пулларига бўлса ҳам, машина ёки мотоцикл билан таъмин-

лансалар. Улар ҳам уйларига эртароқ қайтиб, йўлларига кўз тикиб ўтирган болаларининг дийдорига тўйишармиди, тарбиясидан хабардор бўлишармиди, биз учун доимий армон — дастурхон атрофида оиланинг бус-бутун бўлиши ҳақиқатга айланармиди? Дипломим бўла туриб ишлабмайман, чунки рўзгорнинг ҳамма масальияти менинг — аёл кишининг зиммасида. Болалар касал бўлганда ҳам, соглигida ҳам отасини камдан-кам кўришади. Улар ота тарбиясидан йироқда ўсишапти. Ҳуллас, сизлардан илтимос юртинглиги, одамлар тинчлигини сақлаш учун соглигидан ажralиб, керак бўлса жонни аямай ишлётган милиция ходимларига ёрдам берсаларингиз. Оиласидан кўнгилларий тинч, хотиржам, асаблари жойида бўлгага кишининг иши ҳам яхшироқ бўлади. Агар милиционерларга ёрдам кўрсатилса, кундан-кунга, соатдан-соатга ўсиб бораётган жиноятчиликнинг олди олиниши шак-шубҳасизdir.

ХОСИЯТ

* * *

Рўзноманинг 1992 йил 27 февраль куни 24-соңида «Милиционер ҳам одам» сарлавҳаси остида босилган мақола ИИБнинг раҳбарлари кенгашни шахсий таркиб ўтасида кенг мұхокама қилиб чиқилди.

Ички ишлар бўлими ходимларни яаш жойларидаги савдо шоҳобчалигига биркитилганига қарамасдан ўтган йил мобайнида шахсий таркибга раҳбарият кенгашни қарорига асосан ёрдам тариқасида 6 тонна картошка, 3 тонна пиёз, 1 тонна гуруч, 2 тонна ун,

пахта ёри ва гўшт олиб келиб тарқатди.

Ходимларимиз 141 марта пул мукофотлари билан тақдирландилар. 90 ходимга моддий ёрдам кўрсатилди. Булар ҳозирги тақчиллик шаронтида ҳеч нарса эмас, албатта. Ички ишлар бўлими шахсий таркиби ўтасидаги мавжуд хизмат ва ижтимоий масалалардан очимини кутаётган муаммоларни янада чуқурроқ ўрганиб чиқиш ва уларни ўз вақтида ҳал қилиш мақсадида раҳбарият кенгашни қарорига асосан ИИБда «Таклифлар ва талаблар» дафтири юритилган. Лекин ицтисодий тақчиллик ИИБ шахсий таркиbi ўтасида ижтимоий масалаларни ва муаммоларни ўз вақтида ҳал қилиши борасидаги ишларни янада тезкорлик билан амалга оширишга салбий таъсирини кўрсатмоқда.

Хат муаллифи Мукаррамхон Нурматова билан учрашиб, сұхбат ўтказилди. Унинг турмуш ўртоги — милиция капитани Турсунмурод Нурматов 1982 йилдан ИИБда участка инспектори лавозимида ишлаган. Уз хизмат бурчига содицилиги, талабчалиги, меҳнатсеварлиги ҳисобга олинниб, 1990 йилда жамоат тартибини сақлаш катта инспектори лавозимига тайинланган ва ҳозирда ҳам шу жойда ишлаб турибди. Мукаррамхонга Турсунмуроднинг иши ҳақиқатдан оғирлиги тушунтирилди. Раҳбарлиги остида 24-нафар милиция ходимлари иш юритиши, уларни назорат қилиш, ишнин такомиллаштириши унинг зиммасига юқлатилганилиги, хизмат вақти белгиланмаганилиги айтиб ўтилди.

Барча милиция ходимларининг турмуш ўртоқларига сабр-бардош берсиз!

Г. ТУРСУНОВ,
Тошлиқ тумани ички ишлар бўлими шахсий таркиб бўйича бошлиқ ўринбосари милиция капитани.

КИМГА САБОК, КИМГА...

Бу воқеа шу йил 14 январь куни Қўшкечик қишлоғида рўй берди. Дориҳона хизматчиси Кенжабой Собиров яп-яни «Десна» белгили велосипедини кўчада қолдирган, ўзи эса кундалик юмушлари билан банд эди. Ишга шу дараҷада берилиб кетганидан велосипедини кимдирミニб ўзганлигини пайқамади ҳам.

Хайриятки, алоқа бўлими хизматчилиари Рустамжон Умрзоқов ва Райимжон Шералиевлар бу ҳолни ичкаридан ойна орқали кузатиб туришган экан. Югуриб чиқиб, учарнинг йўлини тўсишиди.

Яқинда туманимиз халқ суди бироннинг буюмига ишиқи тушиб қолган марғилонлик Фанижон Азимовни айбдор, деб топди ва минъ сўм жарима солди. Бу воқеа Кенжабой акагаку сабоқ бўлди, энди у велосипеди тутул нинасини ҳам қаровсиз қолдирмайди. Аммо 25 ёшли Фанижон тўғри хулоса чиқара олармикан?

Раҳимжон РАҲИМОВ,
Кува тумани.

ТАКЛИФДА ЖОН БОР

Мен рўзноманинг 11 февраль сонида босилган «Оддий милиционерлардан бошласин» мақоласини ўқиб хурсанд бўлдим. Бонси, унда тўғри тақлиф киртилган. Чунки одамлар билан бөвсита ишлабгина бу касбнинг нақадар машаққатли эканлигини англайди киши. Беш йил оддий милиционер бўлиб ишлабган раҳбар ходимларининг ҳам, одамларнинг ҳам қадрини билади.

Мен 1979 йилдан 1989 йилга қадар пост-патрул хизматида хизмат қилганиман. Ҳозир милиционер-ҳайдовчиман.

Д. АҲМЕДОВ,
милиция старшинаси.

КИДИРИЛМОҚДА

Бағдод тумани ИИБ тоғондан 1968 йилда Фарғона туманидаги Чимён қишлоғида түғилган, Фарғона шаҳрида яшовчи Санджабор Мадиев қидирилмоқда. У 1991 йил 14 август куни Бағдод туманидаги асаб касалликлари интернатидан беруҳсат чиқиб кетганини ҳайтмаган. Рӯҳий касал.

БЕЛГИЛАРИ: бўйи — 185-170 сантиметр, гавади ўртача, юзи чўзиқроқ, сочлари, кўзи, юни қора. Этнода кўн ранги катак ўйлак, қора шим, оёғидаги сарпи түфли бўлган.

С. Мадиевни кўрганлардан Бағдод тумани ИИБга 92-2-62, 91-8-76, 91-8-94 ёки 02 рақамли телефон орқали мурожаат қилишларини сўраймиз.

Муҳаррир
Зокир ОТАЕВ.

Телефонлар: муҳаррир — 54-37-91, муҳаррир ўринбосари — 39-77-23, муҳбирлар бўлими — 59-26-56, 59-20-92, умумий бўлим — 59-21-21.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700029,
Тошкент, Лопатин кўчаси, 1.

Обуна раҳами — 64615.

Узбекистон Жумҳурияти «Шарқ»
нашриёт-матбаачилик концерни
босмахонаси. 700083, Тошкент,
Лезинград кўчаси, 32.

* Кўчириб босишда «Постда»дан эканлигини кўрсатиш шарт. «Мақолада келтирилган раҳаматлилар, фантилар ва бошқа маълумотлар учун, шунингдек, очиқ зълон қилинши мумкин бўлмаган. Муаллифнинг мулоҳазаси таҳририят фикринга мос тушмаслиги мумин. Қўлэзмалар таҳлил қилинмайди ва қайтарилмайди.